

කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය

(Description of Management Accounting)

කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය යනු ආයතනයක අභ්‍යන්තර පාර්ශවකරුවන්ට (කළමනාකරුවන්ට සහ සේවකයින්ට) වඩා හොඳ තීරණ ගැනීමට, සැලසුම් කිරීමට සහ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීමට අවශ්‍ය මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන තොරතුරු සැපයීමේ ක්‍රියාවලියයි.

- **ප්‍රධාන ඉලක්කය:** අභ්‍යන්තර තීරණ ගැනීම සඳහා සහාය වීම.
- **ප්‍රතිලාභ:** උපායමාර්ගික වාසියක් නිර්මාණය කිරීම සහ ආයතනික සාර්ථකත්වය ලඟා කර ගැනීම.
- **වටිනාකම් නිර්මාණය (Value Creation):** දත්ත විශ්ලේෂණය කර ඒවා ව්‍යාපාරයේ වර්ධනයට අවශ්‍ය ප්‍රබල තොරතුරු බවට පරිවර්තනය කිරීම.

1.1.1 කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ පරිණාමය (Evolution)

කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය කාලයත් සමඟ ප්‍රධාන යුග තුනක් හරහා පරිණාමය වී ඇත:

1. සාම්ප්‍රදායික යුගය (1980 දශකයට පෙර):

- අවධානය යොමු වූයේ පිරිවැය වාර්තා කිරීමට සහ තොග තක්සේරු කිරීමටයි.
- ප්‍රධාන මෙවලම්: සම්මත පිරිවැය ගණනය (Standard Costing) සහ විචලනා විශ්ලේෂණය.

2. සංක්‍රාන්ති යුගය (1980 - 2000 දශක):

- ගෝලීයකරණය සහ තාක්ෂණය සමඟ ක්‍රියාකාරකම් මත පදනම් වූ පිරිවැයකරණය (ABC) සහ සමබර ලකුණු පුවරුව (Balanced Scorecard) හඳුන්වා දෙන ලදී.
- මූල්‍ය නොවන දර්ශක (උදා: පාරිභෝගික තෘප්තිය) කෙරෙහි අවධානය යොමු විය.

3. නූතන/උපායමාර්ගික යුගය (2000 සිට වර්තමානය දක්වා):

- ගණකාධිකාරීවරයා "ව්‍යාපාරික හවුල්කරුවෙකු" (Business Partner) ලෙස කටයුතු කරයි.
- අනාවැකි විශ්ලේෂණ, තිරසාරභාවය (ESG) සහ ඩිජිටල් තාක්ෂණය (AI, Data Analytics) ප්‍රමුඛ වේ.

1.1.2 කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය සහ මූල්‍ය ගිණුම්කරණය අතර වෙනස්කම්

මෙම ශාඛා දෙක අතර ඇති ප්‍රධාන වෙනස්කම් පහත වගුවෙන් හඳුනාගත හැකිය:

ලක්ෂණය	මූල්‍ය ගිණුම්කරණය (Financial Accounting)	කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය (Management Accounting)
පරිශීලකයින්	බාහිර පාර්ශව (ආයෝජකයින්, බැංකු, නියාමකයින්)	අභ්‍යන්තර පාර්ශව (කළමනාකරුවන්, සේවකයින්)
නීතිමය අවශ්‍යතාවය	සමාගම් සඳහා අනිවාර්ය වේ.	විකල්ප වේ (ප්‍රතිලාභ මත තීරණය වේ).
කාල මානය	අතීතය පිළිබඳ වාර්තා කරයි (Historical).	අනාගතය පිළිබඳ අවධානය යොමු කරයි (Forward-looking).
ප්‍රමිති සහ රීති	SLFRS/GAAP වැනි ප්‍රමිතිවලට අනුකූල විය යුතුය.	නිශ්චිත රීති නැත; කළමනාකාරීත්වයේ අවශ්‍යතාවයට අනුව සකස් වේ.
වාර්තාකරණ වාර ගණන	වාර්ෂිකව හෝ අර්ධ වාර්ෂිකව.	අවශ්‍යතාවය අනුව නිතර (දිනපතා, සතිපතා, මාසිකව).
විෂය පථය	මුළු ආයතනය ගැනම වාර්තා කරයි.	අංශ, නිෂ්පාදන හෝ පාරිභෝගිකයින් වැනි කොටස් ගැන සවිස්තරාත්මකව වාර්තා කරයි.

1.1.3 වෙනත් ආයතනික කාර්යයන් සමඟ ඒකාබද්ධ වීම

නූතන කළමනාකරණ ගණකාධිකාරීවරයා ආයතනයේ අනෙකුත් අංශ සමඟ සම්පව කටයුතු කරයි:

- **මෙහෙයුම් (Operations):** පිරිවැය පාලනය සහ ධාරිතාව කළමනාකරණය.
- **අලෙවිකරණය (Marketing):** නිෂ්පාදන ලාභදායීතාව සහ මිලකරණ තීරණ.
- **මානව සම්පත් (HR):** සේවක දිරිගැන්වීම් සහ කාර්යසාධන මිනුම් සැලසුම් කිරීම.
- **තොරතුරු තාක්ෂණ (IT):** ERP පද්ධති සහ දත්ත විශ්ලේෂණ මෙවලම් භාවිතය.

1.2.1 මූලික අරමුණ

- කළමනාකරුවන්ට සැලසුම් කිරීම, පාලනය සහ කාර්යසාධනය ඇගයීම සඳහා අවශ්‍ය **කාලෝචිත සහ අදාළ තොරතුරු** සැපයීම.
- නිශ්චිත නිෂ්පාදන, සේවා හෝ පාරිභෝගිකයින්ගේ **ලාභදායීතාවය** කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම.
- සේවකයින්ගේ හැසිරීම ආයතනික ඉලක්කවලට සහාය වන ලෙස හැඩගැස්වීම.

1.2.2 සාම්ප්‍රදායික භූමිකාවන්

- **පිරිවැය විශ්ලේෂක (Cost Analyst):** පිරිවැය එකතු කිරීම, විචලනා විශ්ලේෂණය සහ තොග තක්සේරුව.
- **අයවැය නිලධාරී (Budget Officer):** අයවැය සකස් කිරීම සහ සම්පත් වෙන් කිරීම අධීක්ෂණය කිරීම.
- **කාර්යසාධන නිරීක්ෂක (Performance Monitor):** සැබෑ ප්‍රතිඵල ප්‍රමිතීන් සමඟ සංසන්දනය කර ප්‍රතිපෝෂණ ලබා දීම.

1.2.3 නැගී එන සහ වෙනස් වන භූමිකාවන්

තාක්ෂණය සහ ගෝලීයකරණය නිසා ගණකාධිකාරීවරයා නව භූමිකාවන් රැසක් භාර ගෙන ඇත:

- **ව්‍යාපාරික හවුල්කරු (Business Partner):** උපායමාර්ගික තීරණ සඳහා මෙහෙයුම් කණ්ඩායම් සමඟ සහයෝගයෙන් වැඩ කිරීම.
- **ඩිජිටල් විශ්ලේෂණ විශේෂඥ (Digital Analytics Specialist):** Big Data, AI සහ අනාවැකි විශ්ලේෂණ (Predictive Analytics) භාවිතය.
- **නිරසාරභාවය පිළිබඳ ගණකාධිකාරී (Sustainability Accountant):** ESG (පාරිසරික, සමාජීය, පාලන) ප්‍රමිතික තීරණ ගැනීමේදී ඒකාබද්ධ කිරීම.

1.3 නියාමනය කරන ලද ව්‍යාපාරික පරිසරයේ බලපෑම

1.3.1 නියාමන සහ නීතිමය බලවේග

- **නියාමන අභිසාරී වීම (Regulatory Convergence):** IFRS 2025, SLFRS S1 සහ S2 (නිරසාරභාවය පිළිබඳ ප්‍රමිතීන්) වැනි සංකීර්ණ ප්‍රමිතීන් එකවර ක්‍රියාත්මක වීම.
- **XBRL භාවිතය:** වඩාත් වේගවත් සහ නිරවද්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා තාක්ෂණය භාවිතා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය.

1.3.2 තාක්ෂණික බලවේග

- **ස්වයංක්‍රීයකරණය (Automation):** මූල්‍ය තොරතුරු එකතු කිරීමේ සහ සැකසීමේ කාලය අඩු කිරීම.
- **නව මෙවලම්:** ඩ්‍රෝන් තාක්ෂණය (Drones) වැනි දෑ භාවිතයෙන් පිරිවැය පාලනය සහ ව්‍යාපෘති ප්‍රගතිය නිරීක්ෂණය කිරීම.

1.3.3 සමාජ සහ පාරිසරික බලවේග

- නිරසාරභාවය ව්‍යාපාරික උපායමාර්ගයේ මූලික කොටසක් වී ඇත.
- **පාරිසරික කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය:** පාරිසරික පිරිවැය ගණනය කිරීම සහ ජීවන චක්‍ර තක්සේරුව (Life Cycle Assessment) අත්‍යවශ්‍ය වේ.

1.4 ආචාරධාර්මික ගැටලු (Ethical Issues)

ගණකාධිකාරීවරයා උපායමාර්ගික හවුල්කරුවෙකු වන විට, ආයතනික පීඩනයන් හමුවේ ආචාරධාර්මිකව කටයුතු කිරීමේ වගකීම වැඩි වේ.

මූලික ආචාරධාර්මික මූලධර්ම 5 (IESBA Code):

1. **අවංකභාවය (Integrity):** සියලු සබඳතාවලදී සෘජු හා අවංක වීම.
2. **වාස්තවිකත්වය (Objectivity):** නැඹුරුවකින් හෝ අසන්න බලපෑමකින් තොරව තීරණ ගැනීම.
3. **වෘත්තීය නිපුණතාවය සහ නිසි සැලකිල්ල (Professional Competence and Due Care):** දැනුම සහ කුසලතා යාවත්කාලීනව පවත්වා ගැනීම.
4. **රහස්‍යභාවය (Confidentiality):** ලබාගත් තොරතුරුවල රහස්‍යභාවයට ගරු කිරීම.
5. **වෘත්තීය හැසිරීම (Professional Behavior):** වෘත්තීය අපකීර්තියට පත් නොකිරීම.